

בעזהשי"ת

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקירי ירושלים והופץ על ידי כולל עיון הדף
עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]
מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת סנהדרין

כללים לשימוש

[] = מקור או טעם הדבר
() = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאורייתא = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - עי' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפיו.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך
נא להעיר הערות

©

כל הזכויות שמורות
תש"ס

כתובת להערות :
גפ"ת, רח' חזון איש 36
פעיה"ק ירושלים תובכ"א
טל : 571-2016 (02)

מסכת סנהדרין

פ"א דיני ממונות בשלשה

גמ' ב. - ח.

- ב"ד של ג' 'ר' יאשי' - ג"פ אלהים, ר"י - ב"פ ואין ב"ד שקול [לנטות - אחרי רבים להטות]:
- (1) הלואות ג' הדיטות [רבא - מדאו' מומחין [עירוב פרשיות לשומר חנם] והקילו רבנן שלא תנעול דלת בפני לוויין, רב אחא בדר"א - מדאו' בא' [תשפוט עמיתך] והחמירו רבנן שיהא לכה"פ חד גמיר] ואם טעו ישלמו [נעילת דלת, דלא יתרבו יושבי קרנות]
- (2) חבלות וגזילות - ג' מומחין (רש"י - סמוכין ונטלו רשות מנשיא) [ג"פ אלהים], רבי בתוספתא - ה' 'הו"א - גמר דין בג', מסקנא - עד האלהים (2 דומיא ללקמן) יבא וכו' אשר ירשעון אלהים (2 - אם למקרא) ואין ב"ד שקול]
- (3) קנסות - מומחין
- (4) מלקות לת"ק [ושפטון ואין ב"ד שקול]
- (5) עיבור החודש (מח' אי קידוש או חישוב עיבור החודש) והשנה (לרשב"ג מתחילין (אם לישב) בג', נושא ונותן בב', גומרין בו' לכתחלה [כנגד ברכת כהנים, שומרי ורואי המלך [רש"י - טכסי מלכות שמים]] (י:)
- (6) סמיכה על העלם דבר לר"ש [זקני ואין ב"ד שקול], לר"י ה' [וסמכין זקני ואין ב"ד שקול], מסנהדרין גדולה,
- (7) עגלה ערופה לר"ש [זקני ואין ב"ד שקול], ולר"י בה' [זקנין ושופטין ואין ב"ד שקול], מסנהדרין גדולה, לראב"י - כל ע"א ומלך וכה"ג
- (8) חליצה ומיאון (יבמות קא: - חליצה בה' לפרסומי מילתא, מיאון בב' לריבר"י וראבר"ש)
- (9) שומא לרבעי ומע"ש והקדש (לר"א בן יעקב - הקדש בט' וכהן)
- (10) ערכין מטלטלין (מח' אי במקדיש דמיהם, פדיונם, ממושכנים לפרעון) (ר"י - וא' מהם כהן), קרקעות ודמי אדם - ט' וכהן [י"פ כהן - מיעוט אחר מיעוט לרבות ישראל, דמי עבד הוקש לקרקע]
- לר' יאשי' ב"ד שקול מותר ביותר מג' חוץ מדיני נפשות
- שמואל - ב' שדנו דיניהם דין (ורבנן פליגי ארשב"ג) [תשפוט עמיתך, אין עירוב פרשיות] חוץ כשהתחילו בג' [אדעתא דג' יתיבי]
- ר' אבהו - אין דיניהם דין (כרשב"ג ואין מח') [עירוב פרשיות (הלואות לגזילות)] אא"כ קיבלו עליהו (רש"י - אפי' אינו מומחה)
- מומחה לרבים (גמיר וסביר) דין הלואות (רש"י) אפי' יחידי ודינו דין (לרש"י - מדאו' [בצדק תשפוט עמיתך] וקסבר אין עירוב פרשיות ולר' אבהו דיש עירוב פרשיות דוקא ג') ובנקיט רשות או בקבלי' עליהם פטור מלשלם על טעותו
- נקט רשות בא"י מהני לעיירות העומדות על הגבולים ליפטר מתשלומין אבל לא בבבל ["מחוקק" פחות "משבט"]
- צריך נקיטת רשות מרב להורות [מעשה שהיה שטעו בדברי ת"ח], ואל יורה תוך ג' פרסאות מרב
- יש נקיטת הרשות לפלגא (יורה/דין/להתיר בכורות), על תנאי (לזמן מסויים)
- קיבלו עליהו א' (רש"י - אינו מומחה) ואמר דין תורה - וטעה בשיקול הדעת (דלא כסוגיין שאליאב דחד מ"ד) דינו דין וישלם מביתו, ובטעה בדבר משנה אין דינו דין
- פשרה ("ביצוע") - ר"מ - בג' [היקש לדין [רש"י - משפט וצדקה]], חכמים - בא' [לא מקשינן] - רשב"ג וצריך ב' לעדות
- רב אשי - פשרה א"צ קנין, להל' צריך קנין
- נגמר הדין (לרש"י - שאמרו חייב/זכאי) אסור לבצוע
- קודם שנגמר - ת"ק - רשות לבצוע, ולר"ש בן מנסיא דוקא עד שתשמע הדין וידעת להיכן הדין נוטה
- ר' יהושע ב"ק - מצוה לפתוח אם רציתם פשרה [אמת ומשפט שלום - משפט שיש בו שלום/צדקה]
- ר"א בריה"ג - אסור לבצוע (רש"י - משבאו לדין) [בצוע ברוך נאץ ה']

{ אהרן אוהב ורודף ומשים שלום; גזלן אינו מברך אלא מנאץ, המברך יהודה מנאץ; ביצוע - משפט שיש בו שלום/צדקה; משפט וצדקה }

לא תגורו מפני איש - מזמן שידוע לדיין להיכן הדין נוטה

{ אהרן - מוטב שיעבדו עגל ויהא תקנה בתשובה; תחילת דינו על דב"ת; ההוא דהוה קאמר... - קרא כתיב; דיין שדן לאמיתו משרה שכינה; יראה דיין כחרב מונחת וגיהנם תחתיו; אם לא ברור אל תאמרו; י" שיושבין בדין קולר בצואר כולן; רב - לואי שתהא ביאה כיציאה }

דיין לא יפסיע בין היושבין

לא תשמעו דברי בע"ד זה שלא בפני זה

לא יקדים דין של מאה לדין של פרוטה שהקדים

{ רשעים מטריחין הקב"ה להחזיר ממון; מגלגלין זכות/חובה ע"י זכאי/חייב; אימת דיין אציבור, דיין יסבול הציבור }

הזמנה לדין צריך בשם ג' דיינים חוץ מיומא דדינא (ב' וה')

רש"י ב. - ו.

לזה ולא שילם לא מיקרי גזלן דמלוה

כופר הכל בפקדון חייב שבועה דמעיו פניו דליכא גמילת חסדים

גדי בחלב אמו אינו "חלב" דדרך בישול אסרה תורה - לרש"י - ובחלב הוי טיגון

לא קבלו עליהם - לרש"י - דא"ל דיינת לך דין תורה

יורה = להורות איסור והיתר בלשון פתוח שלא יטעו, ידין = ליפטר מלשלם

לרש"י מח' שמואל ור' אבהו אם יש עירוב פרשיות

גמ' ח. : - י.

מודו חכמים דר"מ דננין מוש"ר בג' כשהוזמו עידי הבעל, דלא חיישינן שיבואו עוד עדים

אביי וכו' - מודה ר"מ לחכמים דבעי כ"ג במוצש"ר כשיש חשש לעז, כבודן של ראשונים והמח' אם כבר לא שייך מיתה באתרו בה סתם (לא הזכירו סקילה), באשת חבר שלא הותרו, באתרו למלקות ולא למיתה, כשא' מהעדים פסול והוא לא התרו דלר' יוסי בטלה כולה ולרבי לא, בהתרו אחרים שלא העידו, בהוכחו עדים בבדיקות ולא בחקירות

עדים זוממין נהרגין ומשלמין כשבאו לחייב ממון לזה ונפשות לזה

"פלוני רבעני לרצוני" - רב יוסף - אין מצטרף לעדות [אל תשת רשע עד]
רבא - מצטרף [אין משים עצמו רשע ופלגינן דיבורא]

אדם קרוב אצל אשתו ולא אצל ממונו (רש"י - לענין פלגינן דיבורא לעומת מיגו דמהימן אחברי' אף אדידי')

רש"י ח. - י.

אין הבעל חייב ק' סלע אא"כ הביא הבעל בתחלה עדים [ואם אמת - וסקלן] והוזמו

לרש"י - כשהביא בעל עדים שזינתה, והאב עידי הזמה, כשתובע ק' סלע אין חשש כבודן של ראשונים דמעיקרא בעל תבע

לרש"י - לר"ע עדים זוממין אינם נהרגין עד שיוזמו כולן

עידי ביאת נערה המאורסה הו"ל ממון לאב (שבח נעורים) ונפשות משום בועל ונערה

גמ' יא. - טו.

עיבור השנה - במזמנן ע"י הנשיא, רק אם ירצה הנשיא, כ"ט או ל' יום, ביהודה (לחנניה איש אונו לעיכובא [לשכנו תדרשו, גמ' ברכות - כי מציון]), ביום, מיד אחר ר"ה בשעת הדחק (וחישוב מותר לפני)

{ ר' חייא למד שלא להלבין פנים מר"מ שלמד משמואל הקטן שלמד משכניה שלמד ממעשה דיהושע/ממשה ; בת קול שראוי הלל/שמואל הקטן להשראת השכינה }

מעברין מפני דרכים, יבוש תנורי פסחים, בני גלות שנעקרו ולא יגיעו עד הפסח לר"ש - מפני ציבור בטומאה [דחוייה], ת"ק - אסור לכתחלה, ר"י - אינה מעוברת על ב' מאלו: בישול אביב, פירות בב' מג' ארצות, תקופה שלא יהא אחרי החג או ט"ז ניסן (צד א' בגמ' דלרשב"ג על התקופה לחודה [לרש"י - מדאו])
ויכול לצרף לסעד א' מאלו: שיגדלו גדיים, טלאים, גוזלות לקרבנות

אין מעברין: שנת רעבון, שביעית, מוצאי שביעית [אין מביאין מחו"ל דחוששין לגושיהן (לרש"י - טומאת אהל)] (ובית ר"ג חולק), לרש"י - לצורך תיקון שנה הבא, ג' שנים רצופות (ולל"ק דרש"י ר"ש חולק), ביום ל' אדר [ראוי לקובעו ניסן [החודש הזה]]

אין עושין חישוב משנה לשנה הבאה א"כ עושין חשבון חדש, ל"ב דרש"י - לת"ק אסור לעיין בג' שנים בישיבה א' ולר"ש מותר

בדיעבד אם עבריה בל' אדר - אין מקדשין החדש לשם אדר שני (רש"י - אלא שתקי ור"ח הבא מקדשי לניסן), ואם קדשו - רבא - בטל העיבור, ר"ג - מעובר

מעברין כשתקופת תשרי תיפול: ר"י לשמואל - ב"ז [חג האסיף (לאסוף דבר האבד) תקופת השנה - כל חוה"מ בתקופה חדשה]

ר' יוסי - בכ"ב [רק מקצת חוה"מ בעינן]

ר"י בברייתא - בכ"א [יום התקופה גומר תקופה שעברה]

מח' ת"ק בברייתא ור"ש - אי ט"ז או י"ז [מח' אם יום התקופה גומר או מתחיל]

אחרים לרבינא - ט"ו [חג האסיף (בזמן אסיפה) - כל היו"ט בתקופה ותקופה גומר]

אחרים (רש"י להל') לרב שמואל בר יצחק - כשתקופת ניסן תפול בט"ו אפי' אחר שנעבר אדר [שמור אביב של תקופה שיהא בחדש ניסן (ניסן של חמה שיהא בחידושה של לבנה (לרש"י = י"ד ויום תקופה מתחיל))]

סמיכה להקרא רבי ולדון קנסות בג'

אין סומכין בחו"ל אפי' לא' בא"י, ולא בא"י לא' בחו"ל

אין (רש"י - זוכין להיות) נסמכין לבית עלי

{ ר"י בן בבא מסר נפשו לסמוך ר"מ ור"י ור"ש ור' יוסי ור' אלעזר בן שמוע (ור' נחמיה); שבח דר' }

זירא, ר' אמי ור' אסי, ר' אבהו }

מדידת עגלה ערופה אפי' בעליל שקרוב לעיר

סנהדרין גדולה אסורין לצאת מלשכת הגזית (אא"כ ישאר כ"ג) [אל יחסר המזג] אלא לדבר מצוה (הוספה על העיר, עגלה ערופה לראב"י)

שומת מע"ש שאין דמיו ידועים ע"י ג' לקוחות (לרש"י - סוחרים בקיאים) ואפי' קרובים, א' מהם נכרי, בעלים

הקדיש שער העומד ליגזז לת"ק כמחובר ושומא ב', לרשב"ג כגזוז ושומא בג' ומועלין

רש"י י: - יג:

לרש"י - בל' אדר קובעים ומקדשים לשם אדר שני

לרש"י - אין מעברין חודש אלול לצורך התקופה דלא אד"ו ראש, ומעברין אדר דאפשר לחסר חודש נוסף בקיץ

בקנסות לא עבדינן שליחותיהו דלא שכיח ואין חסרון כיס, דיני ממונות משום נעילת דלת א"צ סמוכין (בכ"מ)

ד' שומרין וגזילות דשכיחי דיינינן בבבל בלי סמיכה דעבדינן שליחותיהו

גמ' טו: - יח.

ב"ד של כ"ג: 1) לדיני נפשות [ושפטו העדה והצילו העדה = 20 ועוד 2 לחובה] [לא תהיה אחרי רבים לרעות] ואין ב"ד שקול [רש"י - שיהא הטייתך לטובה ע"פ אחד]

(2) לחכמים דר"מ מוציא שם רע [יש נפשות - ח. - חוששין ללעז (לרש"י - כשתובע הבעל כתובתה שמא ישמעו ויבואו עדים שזינתה תחתיו), בכ"ג שאיבדור ואמר (לרש"י - הבעל) דיינו לי ממונות חיישינן לכבוד הראשונים]

(3) לר' ישמעאל מלקות מ' [רשע רשע ממיתות, במקום מיתה]

(4) רובע ונרבע [איתקוש לאדם רובע]

(5) שור הנסקל [וגם בעליו יומת - כמיתת בעלים] ושור שעלה על ה"ס [אם בהמה אם איש]

(6) הזאב והארי וכו' (רש"י - שהמיתו), לר"א - הקודם להרגן זכה (לר"ע רק בנחש) (לר' יוחנן אפי' לא המיתו [אין תרבות - אין בעלים], לר"ל וברייתא דוקא המיתו [יש תרבות] ואסורים בהנאה)

ב"ד של ע"א [ע' איש מזקני ישראל ומשה על גביהן] ינשאו אתך במשא העם [לר"י ע']:

(1) לרבינא - שבט (רש"י - רובו) שעבד ע"ז [ודינן בסקילה] [והוצאת את האיש לשעריך ולא שבט], לרב מתנה - בנשיא שבט בא' ממיתות ב"ד [כל הדבר הגדול], לר' אלעזר - במחלוקת נחלה בשבט [כתחילת א"י]

(2) נביא שקר [דבר דבר מהוראת זקן ממרא]

(3) כה"ג למיתה [כל הדבר הגדול - דבריו של גדול]

(4) השקאת סוטה, (5) זקן ממרא, (6) מלחמת רשות [בניהו בן יהוידע]

(7) הוספה על עיר ועזרה [תבנית המשכן וכן תעשה לדורות - משה במקום ע"א]

(8) מינוי סנהדרין קטנה [כמשה]

(9) עיר הנדחת [והוצאת את האיש וכו' אל שעריך - ולא כל העיר]

{ קימת דוד בחצות, לכו פשטו ידיכם בגדוד }

עיר הנדחת - ר' יאשי' - מי' עד ק', ר' יונתן - מק' עד רובו של שבט (רש"י - ויתר מכאן כ"א נידון בפנ"ע בסקילה)

זקן ממרא - ההוראה דוקא בע"א, אבל נידון למיתה בכ"ג

ממונו דכה"ג (רש"י - ונשיא) נידון בג', שורו ספק אי בכ"ג או בע"א

קידוש כלי שרת לדורות ע"י עבודתן מחנכתן [אשר ישרתו בהם], ולא ע"י משיחה [וימשחם ויקדש אותם]

שופטים ושוטרים לכל שבט ועיר [שופטים ושוטרים - לשבטיך, לשעריך] רשב"ג - ושבט ידון שבט [לשבטיך ושפטו]

אין עושין עיר הנדחת בספר (כך בגבול בין ישראל לעכו"ם) [מקרבך (שלו יבואו גוים להחריב א"י)] אין עושין ג' [באחת עריך - א' או ב']

(ללשון א' דרב בב"ד א' [עד שמתו] אסור, לר"ל דוקא במקום א' [רש"י - יהודה, גליל] אסור, לר' יוחנן בכל א"י [קרח] ובמקום א' אפי' ב' אסור)

{ קלפי לבחירת ע' זקנים ופדיון בכורים; אלדד ומידד }

א' אומר איני יודע מוסיפין שנים, והאי דקאמר איני יודע כמאן דליתי'

כולן מחייבין - פוטרינן אותו [לא חזו לי' זכות בהלנת דינן]

{ הראויין לסנהדרין }

סנהדרין בעו בעלי כשפים, יודעים בע' לשון [שלא יהא עד (מתורגמן) מפי עד]

אין מושיבין סנהדרין בעיר אא"כ יש ב' מדברים (רש"י - בע' לשון) ואחד נוסף שמבין ע' לשון, וי"א ג' מדברים

צריך בעיר לת"ק - 120 אנשים (23, וג' שורות של 23 להוסיף מהן, ובטלנים וכו') לר' נחמי' - 230 (23 שרי עשרות (רש"י = שורה))

לרבי - 278 (230 ועוד 48 שמוסיפין עד ע"א) ולר"י 277

{ ת"ח ידור בעיר שיש י' דברים }

רש"י טו: - יז:

לר"ל לר"א נחש יש לו תרבות וכשהמית סופן מוכיח על תחלתן שאינן בני תרבות

כרתי ופלתי - לרש"י - אורים ותומים

ר"י - אחד ממונה על כל השופטים - רש"י - ב"ד הגדול שבירושלים

לרש"י - אמרי בי רב = רב המנונא